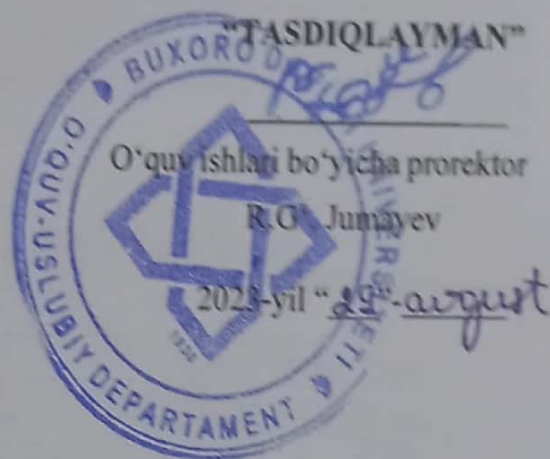

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

KOGNITIV TILSHUNOSLIK

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 200000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230000 – Tillar

Magistratura mutaxassisligi: 70230101 – Lingvistika (o'zbek tili)

Buxoro – 2023

Modul / FAN SILLABUSI
Filologiya fakulteti
70230101 – Lingvistika (o'zbek tili)
ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Kognitiv tilshunoslik
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	KT1205
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FMI	O'quv fanining maqsadi – magistrantlarda kognitiv lingvistikaning metodologik prinsiplari, dolzarb muammolari va asosiy tushunchalari bo'yicha mutaxassislik profiliga mos ilmiy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish hamda takomillashtirish, zamonaviy lingvistik tahlil metodlarini egallash hamda zamonaviy lingvistik yo'nalishlari sohasida ilmiy tadqiqot olib borish ko'nikmalarini rivojlantirish.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Psixolingvistika PL105
2.	Hozirgi o'zbek adabiy tili HO'AT 1212

Ta'lim natijalari (TN)

<i>Bilimlar jihatidan:</i>	
TN1	"Kognitiv tilshunoslik" fanining vujudga kelishi va rivojlanishi bo'yicha bilimlarni o'zlashtirishi va mustahkamlashi kerak;
TN2	kognitiv lingvistikaning asosiy muammolari bo'yicha tayanch ilmiy bilimlarga ega bo'lishi lozim;

TN3	zamonaviy lingvistikada foydalaniladigan kognitiv tahlil metodlari haqida bilimlarni egallashi kerak;
TN4	tilshunoslikda faol qo'llanadigan terminlar mohiyatini anglashi kerak;
<i>Ko'nikma jihatidan:</i>	
TN5	kognitiv tilshunoslik metodlari, lisoniy universalialar haqidagi nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llay oladi;
TN6	lisoniy ta'limotlar orasidagi o'xshash va farqli jihatlarni farqlay oladi;
TN7	til va madaniyatlararo muloqot, til va nutq o'zaro munosabati hamda zamonaviy lingvistik yo'nalishlar sohasida ilmiy tadqiqot olib borish malakasiga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)

M1	Paradigma ilmiy sistema sifatida
M2	Antropotsentrik paradigma
M3	Kognitiv lingvistika faniga kirish
M4	Kognitiv lingvistika yo'nalishlari: kognitiv grammatika va kognitiv semantika
M5	Kognitiv lingvistika yo'nalishlari: Kognitiv stilistika
M6	Konseptuallashtirish va kategoriyalashtirish masalalari
M7	Bilim tuzilmalari va ularning verballashuvi
M8	Konsept – kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchasi sifatida
M9	Konsept turlari va konseptni tahlil qilish metodlari
M10	Konseptual metafora nazariyasi
M11	Konseptual integratsiya nazariyasi
M12	Axborotni til birliklarida taqsimlash tamoyillari
M13	Konseptual tahlil metodlari
M14	Lisoniy va milliy dunyo tasvirlari tushunchalari
M15	Lingvokulturrema – lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchasi sifatida

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)

A1	Kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchalari
A2	Konsept tushunchasi va uning strukturasi
A3	Konseptualizatsiya va konseptual struktura
A4	Bilim tuzilmalari va uning turlari
A5	Dunyo tasviri va uning turlari
A6	Freym nazariyasi va freym analizi
A7	Kognitiv metafora nazariyasi
A8	Kategorizatsiya va kognitiv modellar
A9	Prototiplar nazariyasi va E.Roshning konsepsiyasi
A10	Konseptual tahlil metodlari
A11	Ikoniklik tamoyili
A12	Konseptual integratsiya va uning modellari

A13	Til va madaniyat bog'liqligi
A14	Monomadaniyat va mulimadaniyat tushunchalari
A15	Muloqotdagi lingvistik va ekstralingvistik omillar

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Dunyoni interpretatsiya qilishda tilning roli	6 soat
2.	Bilim tuzilmalari: freym, sxema, konsept, ssenariy va ularning ifodalanishi	6 soat
3.	Til va tafakkur, til va madaniyat bog'liqligi	6 soat
4.	Til – bilim tuzilmalarini va madaniyatni namoyon etuvchi, saqlovchi va yaratuvchi vosita sifatida	6 soat
5.	Kognitiv metafora mental va madaniy model sifatida	6 soat
6.	Milliy xarakterga ega realiyalar ro'yxatini tuzish	6 soat
7.	Lingvokulturema turlari va ularning xususiyatlari	6 soat
8.	Frazeologik birliklarining milliy-madaniy xususiyatlari	6 soat
9.	Madaniy belgilar va ularning turlari	6 soat
10.	Muloqotdagi lingvistik va ekstralingvistik omillarni aniqlash va tipologiyasini amalga oshirish	6 soat
11.	Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklarini aniqlash va misollar bilan isbotlash	6 soat
12.	Leksik sathda milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklarining ro'yxatini tuzish	6 soat
13.	Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi lingvokulturemalar ro'yxatini tuzish	6 soat
14.	Ingliz, rus va o'zbek tillaridagi noverbal muloqotning turlari va shakllarini aniqlash	6 soat
15.	Milliy dunyo tasvirini aks etuvchi lisoniy birliklar namunalari yig'ish va ularni tahlil qilish	6 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Safarov SH. S. Kognitiv tilshunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
2.	Маслова В.А. Лингвокультурология, -М., 2004, 2007
3.	Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина Краткий словарь когнитивных терминов – М.: МГУ, 1996.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Мирзиёев Ш.М. Буюк келажигимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017.
2.	Лакофф Дж. Лингвистические гештальты. В кн.: Новое в зарубежной лингвистике. М.: Прогресс. 1981. Вып. X. –с.350-368.
3.	Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания. В кн.: Новое в зарубежной лингвистике. –М.: Прогресс. 1988. –с. 52-92.
4.	Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. Монография. – М.: Восток, 2007. – 314 с.

Talabanning fan bo'yicha ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

- a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
 - fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xattotlik va chalkashlikka yo'l qo'ymas;
 - fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy va amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
 - fan doirasida mustaqil erkin fikrlay olish qobiliyatini namoyon eta olsa;
 - berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
 - mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rsa;
 - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
 - fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
 - fanga tegishli mavzulardan biriga ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
 - tarixiy jarayonlarni sharhlay olsa.
- b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon etishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
 - fanning mazmunini, amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
 - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
 - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
 - mashg'ulotlarga to'liq tayyorgarlik ko'rsa;
 - fan yuzasidan berilgan mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
 - fanga daxldor qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa.
- c) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'ysa;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javob bersa;
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga puxta tayyorgarlik ko'rmasa.
- d) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
 - fanga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
 - fan bo'yicha materiallarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib qolsa;
 - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va kamchiliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
 - fanga doir savollarga javob olinmasa;
 - fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot:

Muallif:	Abuzalova Mehriniso Kadirovna, filologiya fanlari doktori, professor
E-mail:	mexriniso-6590@mail.ru
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti
Taqrizchilar:	Asadov T.H., filologiya fanlari nomzodi, dotsent Sobirova D.R., filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti o'quv-uslubiy kengashining 2023-yil 29-avgust dagi 1 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

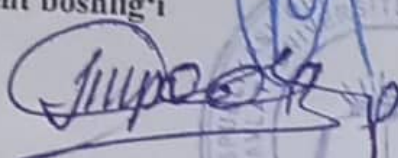

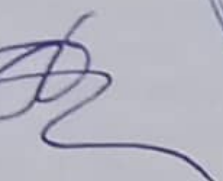
Mazkur sillabus Buxoro davlat universiteti filologiya fakulteti kengashining 2023-yil 26-avgust dagi 1 - sonli bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy department boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

M. Tursunov
Q. To'xsanov
D. Rajabov
M. Abuzalova

